

Van grote steden, de dingen, die niet goed gaan...

Henk Jansen

Op 10 september werd op de conferentie Nieuwe kennis voor steden in Theater Concordia in Den Haag het Stedelijk Innovatieprogramma STip gepresenteerd. STip is een initiatief van het Kenniscentrum Grote Steden en NWO. Voor het programma is 26 miljoen euro aangevraagd.

Maar of dat geld er komt, werd op de conferentie niet duidelijk. Thom de Graaf, de minister met het grootste-denbeleid in zijn portefeuille, wilde nog geen toezegging doen. Maar wat hij zei, sloot wonderwel bij het onderzoeksprogramma aan. Het overheidsbeleid moet simpeler, inzichtelijker en beter worden, beklemtoonde hij, door ontbureaucratisering, ontkokering en vereenvoudigde verantwoordingsystematieken. Dat is de les die de overheid heeft geleerd uit wat hij de revolutie van 2000 noemde. Toen was gebleken dat de burgers de overheid als tegenstander zijn gaan zien. Om dat proces te keren, moet de overheid aandacht en respect hebben voor kleine problemen met kleine oplossingen in een wijk of buurt. Want die kleine oplossingen hebben vaak grote gevolgen voor de leefbaarheid in een wijk of buurt, hield hij de deelnemers aan de conferentie voor.

Onder de deelnemers bevonden zich veel gemeenteambtenaren, beleidsmedewerkers van ministeries, en directeuren en onderzoekers van onderzoeks- en adviesbureaus als de B&A Groep en Boer & Croon. Die 'potentiële sleutelfiguren', zoals Deetman hen in zijn opening betitelde, kregen een gesprek over het nut en het gebruik van kennis voor en door steden voorgeschoteld tussen wetenschappers, stadsbestuurders en ambtenaren. Paul Schnabel, directeur van het Sociaal en Cultureel Planbureau, trad op als moderator.

Doel van het STip is 'het vergroten van het probleemoplossend vermogen van de Nederlandse steden'. Het meerjarige programma is gebaseerd op het rapport *De Staat van de Stad : Agenda Strategische Kennisthema's Grote Steden* van de Adviescommissie Strategische Kennisthema's Grote Steden. Voorzitter van die commissie was Wim Deetman, die tevens voorzitter is van het bestuur van het Kenniscentrum Grote Steden.

Even leek het hele programma onderuitgehaald te worden door emeritus hoogleraar sociologie Anton Zijderveld. De in STip uitgewerkte strategische kennisthema's zijn volgens hem de eeuwige thema's van de grote stad, waarnaar al erg veel onderzoek is gedaan. Omdat ook Dominic Schrijer, PvdA-wethouder in de Rotterdamse deelgemeente Charlois, tot de gesprekspartners behoorde, was het aardig geweest om te horen of hij zich bij zijn voorstel kansarme allochtonen te spreiden had gebaseerd op onderzoek. Er is nogal wat onderzoek dat uitwijst dat kansarmen niet door spreiding worden geholpen. Die vraag werd hem echter niet gesteld. Schrijer vertelde wel dat hij zo druk bezig is met crisisinterventie, dat hij niet toekomt aan werkbezoeken. Dus van lezen kan ook niet veel komen, mag je aannemen. Toch gaf Schrijer ook aan welke kennis ontbreekt. In bepaalde straten is nauwelijks bekend wie er

wonen. Dat onderzoek is nu in Charlois gestart. Wetenschappers heb je daarvoor niet nodig, stelde Zijderveld vast. Dat kunnen ambtenaren net zo goed doen. Waarvoor hebben het beleid en de politiek de wetenschap dan wel nodig? De koppeling tussen onderzoek en beleid is erg ingewikkeld, verzuchtte Wim Derksen, directeur van het Ruimtelijk Plan Bureau en hoogleraar bestuurskunde aan de EUR. De wetenschap moet de politiek de ruimte laten om beleid te maken. Als wetenschappers een kosten-batenanalyse maken, maakt de politiek de keuze welke kosten ze wel of niet neemt. Maar, vulde Zijderveld aan, wetenschappers worden er vaak bijgehaald omdat bij politici het lef ontbreekt om beleid te maken. We moeten ons goed voor ogen houden dat oplossingen van problemen altijd politieke oplossingen zijn.

Onderzoek is niet het eerste middel om problemen op te lossen, beaamde Marie José Smulders, nu directeur Sociaal Beleid van het ministerie van VWS en daarvoor gemeentesecretaris van Veldhoven. Bestuurders willen wel graag van de wetenschap weten wat de effecten van mogelijke interventies zijn. Daarnaast zal onderzoek gedaan moeten worden. Iets anders is dat er wel geld is voor probleemaanpak, maar dat bestuurders niet hard kunnen maken dat preventie helpt. Ook daar zou onderzoek bij kunnen helpen. Pieter Tordoir, directeur beleidsadviesing KvK Amsterdam en deeltijdhoogleraar Economische geografie en economische planologie aan de UvA, betoogde dat we goed moeten bedenken dat de stad niet de oorzaak is van de grotestedenproblematiek. Als het bijvoorbeeld gaat om de problematiek van kansarmen, vindt er een schakeling tussen schaalniveau - stedelijke problematiek, regionale problematiek, landelijk beleid - plaats. Volgens hem hebben we nog weinig zicht op wat zich tussen die niveaus afspeelt.

'De hardnekkige problemen in de Nederlandse steden, zoals onveiligheid, werkloosheid, afbrokkelende cohesie, moeizame integratie en verpaupering van oude stadswijken, vragen om innovatieve oplossingen. Het repeteren van bestaande kennis en inzichten is niet voldoende. Daarom hebben het kenniscentrum en NWO eind 2002 besloten om STip op te stellen.' Met de inzet van Wim Deetman en die van Peter Nijkamp, voorzitter van NWO, moet het lukken om van STip een succes te maken. Mocht de regering besluiten STip te subsidiëren, dan zullen de resultaten toch nog wel even op zich laten wachten. Tot die tijd kunnen radeloze bestuurders in ieder geval terecht bij voorzitter Wolter Lemstra van het op 25 augustus opgerichte Expertteam Uitvoering Grotestedenbeleid, een club van elf oud-bestuurders die op aanvraag langskomen om te helpen. Tegen een tarief van slechts 250 euro per dag.

Henk Jansen is hoofdredacteur van Facta

Informatie over STip en gerelateerde onderwerpen is te vinden op de websites <http://www.kcgs.nl> en <http://www.expertteamgsb.nl>. De subsidieaanvraag is ingediend in het kader van het Besluit subsidies investeringen kennisinfrastructuur. Zie hiervoor de website van Senter, <http://www.senter.nl>